

	Tavoite	Aika, v	Keinot & toimet	Mittarit
Yleiset tavoitteet	Kuhmon kalatalousalueen toiminta on aktiivista ja kalatalousalue huolehtii käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpanosta sekä suunnitelman toteutumisen seurannasta	0-10 v	Kalatalousalueen aktiivinen hallinto: "Isännöinti" tehokasta, varmistetaan riittävät henkilö- ja taloudelliset resurssit, tiedottaminen, mm. kalastuksensäästelystä & valvonnasta, KHS:n TOTEUTTAMINEN EDELLYTTÄÄ TOIMINNAN RAHOITUKSEN TURVAAMISTA	KHS:n toteutumisen seuranta, vuosittain toimintakertomukseen
	Vastataan aktiivisesti yhteiskunnalliseen rakennemuutokseen (maaseudun autoituminen, osakaskuntatoiminnan hiipuminen, muutos vapaa-ajankalastuksen rakenteessa).	0-5 v	Käyttö- ja hoitosuunnitelman toteuttaminen, riittävät resurssit toimintaan mm. lupatulojen kautta, tietoon perustuva päätöksenteko osakaskuntien yhteistoiminnan kehittäminen ja aktivointi, osakaskuntien yhdistämishankkeet, kaupallisen kalastuksen toimintaedellytykset, perinnekalastusmuodot, kalastuskohteiden profilointi ja eri kalastajaryhmien aktivointi: nuorisotoiminta, naiset	KHS:n toteutumisen seuranta, vuosittain
	Yhteistoiminnan lisääminen ja vesialueiden omistuksenhallinnan kehittäminen		Yhteislupa-alueet, kalakantojen hoidon ja kalastuksen suunnittelu, osakaskuntien aktivointi, vesialueiden omistusrakenteen kehittäminen ja selvitetään osakaskuntien yhdistämishanketta tarpeen mukaan	Yhteisluvut ja muu toteutunut yhteistoiminta
	Uuden kalatalousalueen rooli ja KHS:n ohjausvaikutus on sisäistetty osakaskunnissa ja vesialueen omistajien keskuudessa	0-3 v	Näkyvä päätöksenteko, aktiivinen ja vuorovaikutteinen viestintä, kalatalousalueen sivujen päivittäminen	KHS:n toteutumisen seuranta, sidosryhmäpalaute
Yleiset tavoitteet	Viestintä ja palveluiden kehittäminen digitalisaation näkökulmasta		Tiedostus ja viestintä Internet-kanavissa (kalatalousalueen kalallakainuussa-verkkosivujen päivitys sivujen käytettävyys hankkeella, some-kanavat, luvanmyynti, lupatuotteet, saalispalautekyselyt). 5-v 2/3 luvanmyynnistä verkossa?, 5-v yhteislupa-alueet näkyville mobiilikarttaan, 10-v kaikki osakaskuntien luvat ja rajoitukset mobiilikarttaan?	Internet-sivut päivitetty, viestitään some-kanavissa ja lupatuotteet saatavissa verkosta
	Kalastuksenvalvonta on systemaattista, näkyvää ja tuottaa ennalta ehkäisevää vaikutusta	1-5 v	Kalastuksenvalvonnan suunnitelma ja suunnitelman toteutumisen seuranta, rahoituksen varmistaminen, kalatalouden edistämismäärärahat	Toteutunut valvonta, valvonnan raportit
	Aktiivinen edunvalvonta kalastukseen ja kalakantoihin vaikuttaviin hankkeisiin sekä kalanhoitovelvoitteisiin ja kompensatioihin liittyen	1-10 v	Seuranta, lausunnot, kannanotot ym. ja esim. kalastuspalveluyksien synkronointi	Edunvalvonnan toteutuminen
	Vieraslajien torjunta	1-10 v	Vierasperäisten kalalajien kotiuttamisen estäminen ja täpläravun leviämisen aktiivinen torjunta (poistopyynnit ym.), ennakkoiva tiedottaminen, valvonta (puronierä , täplärapu)	Vieraslajien haittojen minimoiminen

Tavoite	Keinot & toimet	
Kalastuksen kohteena olevien kalalajien kannat ovat tuottavia ja elinvoimaisia	Kalakantojen uusiutuminen perustuu pääosin luontaiseen lisääntymiseen. Kalastus on kestävää keskittyä monipuolisesti eri kalalajeihin.	Tutkimukset ja selvitykset, asiantuntija-arvio
Tavoite		
Kalastukselle keskeisten kalalajien kantojen tila tunnetaan	Hankemuotoisia tarveperusteisia kalakantojen tilaa koskevia selvityksiä ja tutkimuksia: mm. kuhien kasvunopeus ja sukukypsyys, siikakantaan liittyen (siikamuodot ja siikojen kasvu), taimenen merkintätutkimukset ym. (resurssien rajoissa)	Toteutuneet selvitykset ja tutkimukset
Tavoite		Mittarit
Tunnetaan kalatalousalueen reitti- ja virtavesien (mm. Pajakka-, Sauna-, Vieksin-, Luulajan-, Vepsän- ja Kalliojoen) potentiaali taimen- ja harjusvesinä	Resurssien rajoissa taimenen ja harjuksen elinympäristö- ja vedenlaatuvaatimukset huomioivia selvityksiä lajien esiintymistä rajoittavista tekijöistä ja elinympäristöjen parantamiseksi tarvittavista keinoista. Selvitysten perusteella aluekohtaiset priorisoinnit esim. kunnostustarpeista ja kalastuksen säätelyn tarpeesta	Toteutuneet selvitykset ja selvitysten tulokset (kokonaiskuva alueen virtavesien kalataloudellisesta potentiaalista taimenen ja harjuksen näkökulmasta)
Tavoite		
Luonnossa lisääntyvien järvitaimenkantojen palauttaminen prioriteettina vaellustaimenelle keskeiset reittikosket (kalataloudellisesti kunnostetut koskireitit)	Alla lueteltu osatavoitteita ja keinoja tälle Koskien uudelleen kunnostukset: sora, poikaskivikot, emokalojen paikat kaikilla vedenkorkeuksilla. Kunnostusten laadun seuranta. Taimenen säännölliset kotiutusistutukset mäti, vk-poikaset	0+ taimenten yksilöitiheys
5-v tavoitteena 0+ taimentitiheydet >20 yks/100 m ² (korjaamaton) keskeisillä reittivesien koskilla (5)-10-v tavoitteena kutunousijat, ensimmäiset luonnon lisääntymisestä peräisin oleva taimenenpoikaset reittikoskilla	Kalastuksen säätely, alमितat, kalastusrajoitukset koskilla, ja järviältailla	Kutua havainnoitu, kutukuoppia löytyy, sähkökalastuksessa 0+ poikasia
1-10-v tavoitteena pienempien jokien ja virtavesien tilan parantaminen ja taimenkantojen kotiuttaminen yleisesti kalatalousalueen vesiin	Kohteiden kunnostus- ja uudelleen kunnostustarpeen kartoittaminen edelleen, kohteiden priorisoinnit (kartta kohteiden tilasta) ja kunnostushankkeiden edistäminen	Toteutuneet hankkeet ja seurantaraportit
Tavoite		
Vetovoimaiset harjuskannat virtavesissä	Suositus: saaliskiintiöinnit (max .2 harjusta vrk) harjuksen kalastuksen säätely ja mitoitus. Tietyissä kohteissa alamitta nostettava 40 cm:n ja tehtävä kalapaikan profilointi. Harjuksen elinympäristövaatimusten huomioiminen kunnostuksissa, esim. nivamaisten virta-alueiden kunnostus.	Kalastussäännöt, alमितat, kunnostukset
Tavoite		
Jokirapukantojen elvyttäminen 1:	Täpläravun poisto Lentuasta. Jokiravun kotiutusistutukset tulevaisuudessa. Viestintä rapuruton leviämisen estämiseksi. Jokiravun huomioiminen kunnostuksissa.	Täplärapuesiintymä hävitetty
Tavoite		
Jokirapukantojen elvyttäminen 2:	Selvitetään sivuvesistöjen jokirapukantojen tila koeravustuksin ja kerätään rutosta vapaita jokirapukantoja talteen kalatalousalueen pienemmille latvavesille	Jokirapuesiintymien tila tunnietaan tarkemmin, ravun emokantoja säilössä useilla alueen latvavesillä

Kala- ja rapu	Tavoite		
	Vesien ekologisen tilan parantaminen	Hoitokalastushankkeiden edistäminen, kannustetaan maanomistajavetoisiin valuma-aluekunnostuksiin	KHS:n toteutumisen seuranta
Kalastus	Tavoite		
	Istutuksissa käytetään pääosin paikallisia tai alueen ilmasto-olosuhteisiin sopeutuneita kalakantoja	Istutukset ns. järvitaimenen yleiskannoilla lopetetaan ja istutuksissa käytetään Oulujoen tai paikallisiin olosuhteisiin sopeutunutta luonnon kantaa. Tavoitteena, että planktonsiian istutukset Sotkamon reitin kannalla. Istutusrekisteriin merkityt istutukset	
	Tavoite		
	Kalastuksen rakenne ja määrä tunnetaan kalatalousalueen keskeisillä järvi- ja järvi-alueilla	Kalastusselvitykset, saalispalautteet osakaskuntien luvat, viehekalastuksen yhteisluvut, kaupallisen kalastuksen saalistiedot, kuha- ja taimensaaliit (resurssien rajoissa), kalastuskilpailujen tulosten hyödyntäminen	Toteutuneet selvitykset
Kalastus	Tavoite		
	Kalastus on ekologisesti kestävä	Kuhan ja muiden tavoitelluimpien kalalajien kalastus on mitoitettu kestävästi (MSY). Suureksi kasvavien petokalojen kalastus on nykyistä valikoivampaa. Kutukannat turvattu ja suuria emokaloja.	Kalastuksen mitoitus, suurikokoisten petokalojen runsastuminen vapaa-ajankalastuksessa
	Tavoite		
	Parannetaan kalastusmatkailun toimintaedellytyksiä 1-10-v	Lupatuotteiden kehitys järvi- ja järvi-alueilla. Yhteisluvut pienemmille järville Vapakaalastuksen (kuha) ehdoilla profiloitujen järvi-alueiden: pyydyskalastus tiukasti säädeltyä, viehekalastuskielto yleisluvalla, kohteen profiili viestinnässä, saavutettavuus (majoitus, tulipaikat, rampit) Vetovoimaiset kalakannat profiloituilla kohteilla. Virtavesikohteet ns. limited acces, luonnontaimenkohteet. Resurssien rajoissa.	Lupatuotteet ja kohdeprofiilit, viestintä
Kalastus	Tavoite		
	Vapaa-ajankalastus	Eri kalastajaryhmien ja käyttömuotojen tarpeisiin profiloitujen vesialueiden esim. siian verkkokalastuksen näkökulmasta profiloitujen. Lupatuotteiden profilointi ja hinnoittelu. Koordinointi ja innostus.	Toteutunut profilointi, lupatuotteet
	Tavoite		
	Parannetaan kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä	Lupien saatavuus, eri lupatyypit, monilajikalastus, osallistuminen kaupallisen kalastuksen kehittämishankkeisiin, Leader ym. (resurssien rajoissa)	Saatavilla olevat lupatuotteet, kaupallisen kalastuksen volyymi
Kalastus	Tavoite		
	Vajaasti hyödynnettyjen kalalajien käytön lisääminen	Viestintä, vapaa-ajankalastus kaupallisen kalastuksen ohjaus. Esim. särkikalajien hyödyntämisedellytysten parantaminen.	

Tavoite

Selvitetään syitä vuosikymmeniä Sotkamon reitin säännöstellyillä järvillä jatkuneeseen heikkoon muikkukantaan

Tutkimukset ja selvitykset veloitteena koko Sotkamon reitin muikkukannan tilasta. Korjaavat toimenpiteet

Selvitysten tulokset,

Tavoite

Parempaa hyötyä kalanhoitovelvoitteista ja seurannoista

Yhteistyössä veloitteenhaltijoiden kanssa selvitetään keinoja parantaa velvoiteista saatavaa tulosta. Hyödynnetään velvoitteiden seurantatuloksia kalastuksen suunnittelussa Ontojärvellä.

Toteutunut yhteistyö ja tuloksellisuuden seuranta

Suosituksset kalastuksen säätelystä Kuhmon kalatalousalueella 2022-2031

Pyyntimitat ja saaliskiintiöt

Taimen

- Rasvaeväleikattu taimen 50 cm
- Rasvaevällinen järvitaimen kokonaan rauhoitettu vuodesta 2022 alkaen

Harjus

- Kalastuslain ja asetusten mukaiset pyyntimitat (VNa1360/2015: harjus 35 cm)
  - o **Suositus saaliskiintiöstä:** koko Kuhmon kalatalousalueella, enintään 2 harjusta/vrk
  - o Kalatalousalueen yhteistyössä vesialueen omistajien kanssa myöhemmin erikseen määrittelemillä alueilla harjus vähintään 40 cm
  - o Harjuksen mädin sekä taimenen ja harjuksen pienpoikasten suojelemiseksi **kalatalousalue suosittaa** laajennettua kahluukieltoa (1.5.-15.6.) kalatalousalueen koski- ja virtavesissä.

Kuha

- Kuhan alin pyyntimitta 45 cm koko kalatalousalueella
  - o Kalatalousalue voi esittää alamittaan muutoksia, kun kuhakantojen tilasta saadaan tarkempaa vesistökohtaista tietoa
- Kuhan verkkokalastuksessa tulee käyttää solmuväliltään vähintään 50 millimetrin verkkoja ja talviverkkokalastuksessa vähintään 55 millin verkkoja. Solmuvälien nostamisessa sovelletaan siirtymäaikaa.
- Kuhan kutualueita rauhoitetaan kalastukselta tarvittaessa
- Kuhan kalastusmatkailuun/vapaa-ajankalastukseen profiloidulla erikoiskohteella
  - o Kuhalle voidaan määrätä ylämitta esim. 60 cm.
  - o Kuhalle voidaan määrätä kalastajakohtainen saaliskiintiö, esim. 3 kuhaa/vrk (OPV-kieltoalueilla)

Kalastusmenetelmät

Kalastus verkolla

- Kuhan kalastuksessa Ontojärvellä ja Lentualla talviverkoilla (jääkannen aikana) käytettävä solmuväliltään vähintään 55 mm:n solmuvälin verkkoja
- **Kalatalousalue suosittaa järvitaimenen kannalta merkittävillä järvialueilla:** Ajalla 1.9.-31.12. alle 3 metrin syvyydellä verkkokalastuksessa käytettävä solmuväliltään vähintään 55 m:n solmuvälin verkkoja
  - o Käytettävien verkkojen lankavahvuuden oltava $\leq 0,12$ mm
  - o Tarvittaessa alueita määritetään tarkemmin karttarajauksin

Lohikalojen vapakalastuksessa virtavesillä

- Kahlaaminen kielletty koski- ja virtavesillä 15.9.-31.12.

Kalastuksen rajoitusalueet

- Järviäinen suojelun kannalta tarpeelliset pyydyskalastuksen rajoitusalueet on esitetty kartalla erillisessä liitteessä (pyydämme osakaskuntia tarkentamaan rajauksia karttamerkinnöin)

Vesistöt, joissa yleiskalastusoikeuksia on rajoitettu, voi tarkistaa MMM:n ylläpitämältä verkkosivustolta: www.kalastusrajoitus.fi

Kuhan kalastuksen mitoittaminen Ontojärvellä ja Lentualla

Seuraavassa on kuvattu menettelytapaa kuhan kalastuksen mitoittamiseksi kestäväälle tasolle. Menettely toteutetaan kertaalleen suunnittelukauden alussa ja toisen kerran suunnittelukauden puolivälin jälkeen.

1. Selvitetään kuhan kalastuksen nykytila ja kestävä saalistaso
  - o Arvioidaan vapaa-ajankalastuksen ja kaupallisen kalastuksen määrää ja kuhasaaliiden tasoa Lentualla ja Ontojärvellä suunnittelukauden alussa toteutettavilla kalastus selvityksillä
    - Kalastus selvityksen kohteena vesialueen omistajien lupia tai yhteisluvan lunastaneet kalastajat
    - Postikyselyinä, 3 kontaktikertaa
    - Vain kalastonhoitomaksun lunastaneiden kalastus vaikeaa, mutta voidaan yrittää arvioida esim. Luken tekemien kyselyiden perusteella
  - o Selvitetään kalastuksen kuhasaaliit kaupallisen kalastuksen rekisteristä tai kalastajien vesialueiden omistajille tekemien ilmoitusten perusteella
    - Laskennallinen keskimääräinen kuhasaalis (esim. 3 edellisvuoden saalis ilmoitusten perusteella) kg verkko/v tai kg rysä/v
- Ohjelmakauden aikana selvitetään kuhakantojen tuottoa vesistökohtaisesti ja pyritään arvioimaan kuhan kestävä saalistaso (kg/ha/v)
  - o Kalakantanäytteet kuhista, kasvunopeus, sukukypsyyksiä ym.
  - o Pyritään arvioimaan kuhakantojen tuottoa bionergeettisten mallien perusteella
  - o Ilman parempaa tietoa voidaan käyttää vertailuvesistönä toimivasta Oulujärvestä määritettyä laskennallista kestävää kuhan saalistasoa. Oulujärvellä kuhan kestäväksi saalistasoksi on määritetty 1,1 kg/ha. Käytettäessä vastaavaa arvoa Lentualla arvioitu kestävä vuotuinen kuhan kokonaissaaliin enimmäistaso olisi noin 8,6 tn ja Ontojärvellä noin 11,5 tn.
2. Määritetään kaupalliseen kalastukseen käytettävissä oleva laskennallinen vuotuinen kuhasaalis kg/ha järvi kohtaisesti
  - Kuhan kestävästä vuotuisesta kokonaissaalistasosta vähennetään vapaa-ajankalastuksen vuosittain kalastama kuhasaalis ja jäljelle jäävää kuhasaalistaa voidaan hyödyntää kaupallisessa kalastuksessa
  - Kuhan kaupalliseen kalastukseen käytettävissä olevien pyydysten (verkot/rysät) kokonaismäärää arvioidaan kaupallisen kalastuksen hyödynnettävissä olevan

kuhasaaliin ja kaupallisen kalastuksen pyydyksillä edellisvuosina saatujen kuhasaaliiden perusteella (kohta 1)

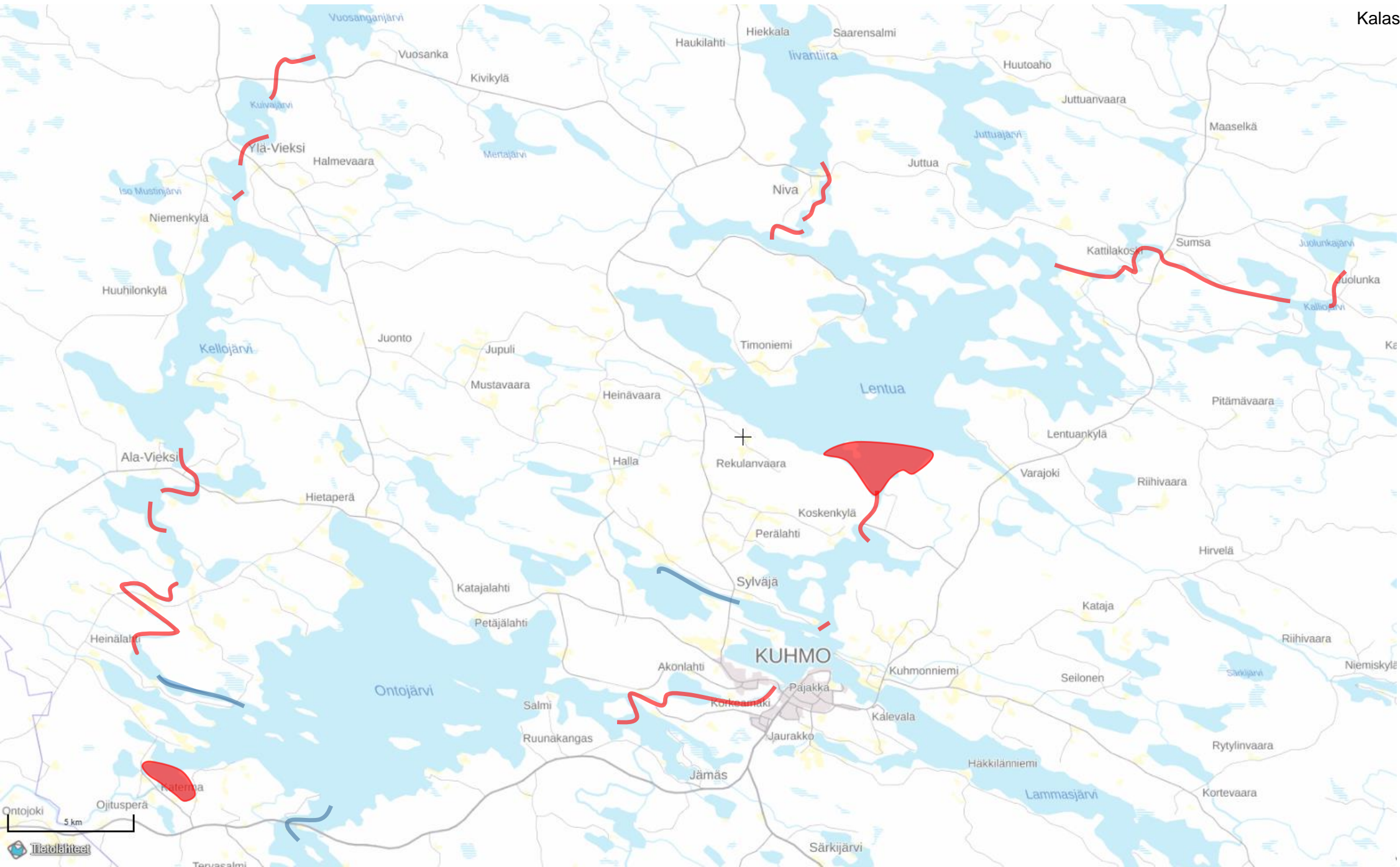
- Rysistä vapautettujen alamittaisten kalojen (järvitaimen, kuha) selviytyminen on parempaa kuin verkoista vapautettujen, joten pyydysten yksiköinnissä tulisi suosia rysäpyydyksiä.
- Kaupallisen kalastuksen pyydysmäärät määritetään kerrallaan 5-v jaksoksi, jonka jälkeen tilannetta arvioidaan uudelleen 1. ja 2. kohdan menettelyillä

Muilta osin Kuhmon kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmassa ei ole tarvetta esittää suositusta kalatalousalueen pyydysyksiköinnin järjestämiseksi lähivuosille. Tulevaisuudessa muiden kalalajien kalastuksen mitoittamisen (esim. muikku) tarvetta pyydysyksiköinnillä harkitaan tarpeen mukaan.

Kalastus verkoilla kielletty

1.9.-31.12.

1.1.-31.12.

Kalastus verkoilla kielletty

1.9.-31.12.

1.1.-31.12.

5 km

Kalastus verkoilla kielletty

- 1.9.-31.12.
- 1.1.-31.12.

Hoitokalastuksen tarpeen arviointi	
Havainnoitava asia tai muuttuja	Hoitokalastuksen tarvetta osoittava raja-arvo
Kokonaisfosforipitoisuus ja sen vaihteluväli avovesikaudella	Rehevyytasojen yleiset raja-arvot, veden fosforipitoisuus kasvaa kesän aikana selvästi
Leväsamennus ja näkösyvyyden vaihtelu	Näkösyvyys ja sameus vaihtelevat kesän aikana runsaasti, humus huomioitava tarkastelussa (valuma-alue)
Klorofylli-a: P -suhde	Suhdeluku on selvästi yli 0,4, tulisi perustua useampaan kuin yhteen havaintoon / vuosi
Nordic -yksikkösaalis	> 1500 - 2000 g/verkkoyö ja > 50 – 100 yks./verkkoyö järityypistä riippuen
Nordic -särkikalajien biomassaosuus	> 60 %
Nordic -petokalajien biomassaosuus	< 20 %, suuntaa antava (mm. hauen osuus aliarvioituu)
Kalojen kasvunopeus	Hidas kasvu ja alhainen saaliskalojen keskipaino esim. ylitiheissä lahna- ja ahvenkannoissa
Hoitokalastuksen toteutettavuuden arviointi	
Tarkasteltava tekijä	Arviointikriteerit
Ulkoisen kuormitus suhteessa vesistön ominaisuuksiin	Ei yksiselittäistä raja-arvoa, Vollenveider yms. kriittinen kuormitus, vesistön hydrologia (tilavuus, viipymä, syvyys)
Tekninen toteutettavuus	Pohjan rakenne, syvyysuhteet ja kalojen parveutuminen mahdollistavat tavoitteiden mukaisen saalismäärän
Vesistön (luontaiset) ominaispiirteet	Vesistössä ei ole tekijöitä, jotka estävät / peittävät hoitokalastuksen myönteiset vaikutukset. Humuspitoisuus vs. leväsamennus, sulkasääsken runsas esiintyminen, sedimentin resuspensio
Hyödyn / hyötyjen määrä	Vesistön virkistyskäyttö- ja kalatalouspotentiaali, riittävä joukko vesistön käyttäjiä hyötyy hankkeen myönteisistä vaikutuksista. Ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen hyöty
Kustannukset vs. Hyödyt	Saavutetaanko tavoitteet kohtuullisin kustannuksin? Mikä on oletettu vaikutuksen kesto? Riskien arviointia.

Hoitokalastushankkeen etenemisjärjestys

